

3 tiedote SPLIN EU-hankkeesta

Työolostandardien vahvistaminen yhteistoiminnalla rakennus- ja merenkulkualalla – vertailevaan tutkimukseen perustuvia sektorikohtaisesti siirrettäviä tuloksia

SPLIN - tutkimushankkeessa tutkittiin työsuojelutarkastajien ja heidän yhteistyökumppaneidensa, kuten työmarkkinajärjestöjen, strategisia ja innovatiivisia käytänteitä, joiden avulla voidaan parantaa työolostandardien vahvistamista etenkin sektoreilla, joilla on taipumusta sääntöjen vastaiseen toimintaan.

Rakennusalalla SPLIN tarkasteli yhteisiä toimenpiteitä, joissa työmarkkinaosapuolet toimivat joko tarkastajan roolissa tai joissa he tekevät tiivistä yhteistyötä viranomaistahojen kanssa tarkastajien valmiuksia vahvistaakseen sekä parantaakseen työolostandardien täytäntöönpanoa työsuojelutoiminta mukaan lukien.

Itävallassa toimii rakennustyöntekijöiden loma- ja vahingonkorvauskassa BUAK (Die Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungskasse). Se on työmarkkinaosapuoli, jonka vastuulla on soveltaa työsuohdekäytäntöihin liittyvää keskeistä petostorjuntalakia. Heidän toimenkuvaansa kuuluu oikeus tarkistaa palkkasaatavat rakennustyömaalla, vahvistaa epäilyttävät tapaukset palkkasaataviin ja sosiaaliseen polkumyyniin liittyen sekä viedä nämä paikallisviranomaisten hoidettaviksi.

Espanjassa (Asturias), 1990-luvulta lähtien kaksi työmarkkinaosapuolta, COPREVAS (Comisión de Seguridad y Prevención de Riesgos Laborales y Contratación) ja FLC (Fundación Laboral de la Construcción des Principado de Asturias) tekevät yhteistyötä viranomaisten (etenkin työsuojelutarkastajien) kanssa parantaakseen näiden yhteisten toimenpiteiden tehokkuutta. Yhteistoimenpiteet saivat lopullisen muotonsa vuonna 2017 solmitun virallisen sopimuksen kautta, joka sitten vakiinnutti säännöllisen tiedonvaihdon ja -siirron työmarkkinaosapuolten ja työsuojelutarkastajien välillä.

Puolassa, jossa on melko heikko työmarkkinaosapuolten yhteistyö, säädettiin kolme

yhteistoimeenpanosopimusta, mm. sopimus turvallisuudesta rakennusalalla (the Agreement for Safety in Construction (ASC)), sopimus vähimmäispalkasta rakennusalalla (the Agreement on Minimum Wages in Construction (AMW)) ja sopimus työturvallisuudesta ja nostureiden käytöstä (the Agreement for Occupational Safety at the Operation of Cranes (AOSOC)). Keskeinen rooli sopimusten aikaansaamisessa oli sekä työnantajilla ja työntekijöillä että Puolan johtavalla työsuojelutarkastajalla.

Lopuksi, **merenkulkualalla**, SPLIN tutkimushanke valitsi malliksi rajat ylittävistä yhteistyötoiminnasta Kansainvälisen kuljetustyöntekijöiden liiton (ITF) tarkastajaverkoston Suomessa, Espanjassa ja Puolassa. Tunnusomaista kyseiselle rajat ylittävälle ammattiliitolle on sen koordinoitu toiminta. Sen toimenkuvaan kuuluu työolostandardien kehittäminen ja vahvistaminen, mikä toteutetaan yhteistyössä kansallisten ja paikallisten ammattiliittojen sekä viranomaisten (satamavaltioiden tarkastajien sekä työsuojelutarkastajien) kanssa.

Vertailusta vedettävät johtopäätökset

Tutkimuksen tarkastelun alla olleet yhteistoimenpiteet ovat saavuttaneet monia lupaavia tuloksia. Tällaisia ovat mm. terveys- ja turvallisuustoimenpiteet ja -säännökset (Asturias, Puola, ITF), tekaistuihin ammatinharjoittajiin (Asturias), alipalkkaukseen (Asturias, ITF) ja vähimmäispalkan asetusten laatimiseen (Poland, ITF) liittyvät tarkastukset. Samoin parantui tiedottaminen työntekijöiden oikeuksista, standardeista ja vaatimuksista työsuojeluun, palkkaan sekä muhin työehtoihin liittyen.

SPLIN tunnisti joitain keskinäisiä tekijöitä, joiden avulla voidaan vahvistaa yhteistoimenpiteitä ja parantaa työolostandardien tarkastusta:

- Työmarkkinaosapuolet ja viranomaiset eivät pelkästään tee yhteistyötä yhteistarkastusta varten, vaan myös **suunnittelevat yhdessä tavoitteet ja**

työkalut yhteistoimenpidemenettelyä varten (BUAK, FLC).

- **Työmarkkinaosapuolilla tai niiden instituutioilla on tarvittavat pätevyudet** (BUAK, FLC, ITF) tuoda alansa asiantuntemusta tarkastustoimintaan.
- Strateginen toimeenpano on erinomainen tapa keskittää resursseja tiettyyn alaan, erityisiin ongelmiin (esim. työterveys ja -turvallisuus, alipalkkaus) ja liiketoimintamalleihin tai tiettyihin alueisiin (ASC, AOSOC, BUAK, FLC).
- Työnantajajärjestöt ovat tietoisia roolistaan aktiivisesti edistää ja varmistaa työehtovaatimusten mukaisia käytäntöjä työelämässä (ASC, AOSOC, BUAK, FLC).
- Onnistunut ja kestävä toimenpiteiden toteutus edellyttää, että **ne määräävät toimijat** (kuten esim. eri instituutiot tai vallassa olevat jäsenet, tahot tai menetelmät), jotka toimeenpanevat tai toiminnallaan tukevat yhteistoimeenpanoa, ovat sitoutuneet tehtäväänsä.
- Tarkastajilla on **kohdennetut** (esim. alakohtaiset) mutta **kattavat** (esim. tarkastus, todennus ja täytäntöönpano) **pätevyudet** (BUAK, ITF).
- **Yksi rajat ylittävä organisaatio (ITF) johtaa** tarkastajien tavoitteita, tarkastustyövälineitä ja tarkastajien koulutusta sellaisella alalla, jossa on paljon rajat ylittävää työvoimaa.

SPLIN-tulosten siirrettävyys

SPLIN arvioi toimintatutkimuksen avulla tutkimustulosten siirrettävyyttä muille aloille (mm. maantieliikenne Itävallassa ja Puolassa ja majoituspalvelu Espanjassa) ja vastaaville tarkastusta vaativille aloille (satamavaltioiden tarkastajat merenkulkualalla). Tämä tutkimus suunnattiin useille sidosryhmille työryhmien yhteydessä niin kansallisella kuin EU-tasolla.

Puolassa valittiin parannuskohteeksi työsuojelutarkastus maantieliikenteessä, jossa otettiin mallia onnistuneista sopimuksista ASC ja AOSOC. Nämä sopimukset on solmittu rakennusalalla yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja kansallisen työterveystarkastajien. **Eräs keskeinen suositus oli luoda strategia, jonka avulla pyritään käynnistämään keskitettyjä ja rahoitettavia aloitteita hankkeita, jotka koostuisivat vahvoista työmarkkinaosapuolten organisaatioista.** Kyseisten organisaatioiden tulee olla niitä, jotka pyrkivät

parantamaan kuljettajien työturvallisuutta ja vaikuttamaan positiivisesti tieturvallisuuteen.

ITF-verkosto on tehokas toimeenpaneva työkalu, jonka avulla voidaan suorittaa mukavuuslippualueiden tarkistuksia ja samalla parantaa merenkulkijoiden työturvallisuutta. ITF-tarkastajien lisäksi myös satamavaltioiden tarkastajilla on tarvittava asiantuntemus tarkastusten suorittamiseen. Eräs keskeinen työryhmän tulos oli, että organisaatioiden tarkastajilla, oli osin erilaiset ja osittain päällekkäiset pätevyudet tarkastusten suorittamiseen. Tulevaisuudessa pitäisi panostaa enemmän tarkastajien koulutukseen, jotta he ymmärtäisivät paremmin toistensa organisaatiokohtaisia säännöksiä ja tarkastustavoitteita. Samoin satamavaltioiden tarkastajien asiantuntemusta tulisi vahvistaa myös työvoimapolitiisiin aiheisiin ja inhimilliseen näkökulmaan liittyen.

Projektin viimeiset vaiheet

Kaikki asiasta kiinnostuneet ovat sydämellisesti tervetulleita SPLIN online -loppukonferenssiin, joka kokoaa kaikki projektissa mukana olleet kumppanit ja osallistujat - myös työmarkkinaosapuolten edustajia, työsuojelutarkastajia ja tutkijoita - keskustelemaan projektin tuloksista ja päätöksistä tulevia toimenpiteitä varten. Loppukonferenssissa annamme puheenvuoron sidosryhmän edustajille (tutkijoille, EU:n ja ILO:n edustajille), jotka tulevat osaltaan kertomaan ja kriittisesti arvioimaan SPLIN-projektin tuloksista.

Konferenssin ohjelma löytyy [tämän](#) linkin takaa ja voit rekisteröityä SPLIN konferenssiin [tästä](#).

Konsortio

FORBA (AT) on vastuussa SPLIN: in projektihallinnasta. Tutkimushankkeen muut osapuolet ovat: Notus (ESP), Jyväskylän yliopisto (FI) ja Institute for Public Affairs (PL). Tutkimus suoritetaan läheisessä yhteistyössä eri yhteistyötahojen kanssa: Construction Workers' Holiday and Clearance Fund (BUAK, AT), BUDOWLANI ammattiliitto (PL) and Fundacion Laboral de la Construcción des Principado de Asturias (flc, ESP).

Lisätietoa SPLIN-hankkeesta, ks.

<http://splin.forba.at>

